

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Θυχερινός επισκέπτης

«Δικαστής, Γουάτσον, αν δεν απατώμαι», είπε ο Σέρλοκ Χολμς.

Μόλις είχαμε επιστρέψει στο διαμέρισμά μας στον αριθμό 221B της Μπέικερ Στριτ μετά από ένα πολύ ευχάριστο απόγευμα που περάσαμε σε ένα σαββατιάτικο κοντσέρτο στο Κρίσταλ Πάλας, όπου το αποκορύφωμα του προγράμματος ήταν η πρεμιέρα της *Ισπανικής Συμφωνίας* του Λαλό από τον Ριβάρντ. Ο Αμερικανός βιρτουόζος του βιολιού είχε χειριστεί θαυμάσια τις ισπανικές φιοριτούρες του κοντσέρτου και, μέσα στην άμαξα που μας γύριζε σπίτι, ο Χολμς πότε εγκωμίαζε την εκτέλεση και πότε σιγοτραγουδούσε διάφορα μέρη της μελωδίας, κουνώντας τα δάχτυλα του ενός χεριού, ενώ πηγαινόεφερε το άλλο σαν να κρατούσε δοξάρι και έπαιζε το κομμάτι σε ένα αόρατο βιολί.

Όταν φτάσαμε στο διαμέρισμα, η κυρία Χάντσον μας πληροφόρησε πως είχαμε έναν επισκέπτη. «Ήταν γλυκομίλητος κύριος», είπε. «Πολύ καλλιεργημένος και ευγενής, αλλά πολύ ταραγμένος. Του είπα ότι δεν θα γυρίζατε πριν βραδιάσει, κύριε Χολμς, αλλά επέμενε να περιμένει. Ήταν επάνω για δύο ολόκληρες ώρες».

«Η χρήση αορίστου χρόνου υποδηλώνει ότι δεν είναι πια».

«Πρέπει να βαρέθηκε, γιατί τελικά αποφάσισε να φύγει, αλλά με διαβεβαίωσε ότι θα επιστρέψει σύντομα».

«Υποθέτω πως ήταν ενδιαφερόμενος πελάτης».

«Έτσι φαντάζομαι».

«Δεν άφησε κάποια κάρτα;»

«Του το πρότεινα, αλλά αρνήθηκε».

«Χμ! Κάποιος που επιθυμεί να παραμείνει ανώνυμος ή, τουλάχιστον, να μη μαθευτεί ότι μας επισκέφθηκε. Έλα, Γουάτσον, ας ανέβουμε πάνω και ας δούμε τι στοιχεία μπορούμε να βρούμε. Ίσως καταφέρουμε να μάθουμε κάτι για τον μυστηριώδη επισκέπτη πριν επανέλθει».

Ο σύντροφός μου άρχισε να εξετάζει με τον συνήθη αμίμητο τρόπο του το καθιστικό και ιδιαίτερα την πολυθρόνα στην οποία είχε καθίσει ο επισκέπτης μας κατά τη σύντομη παραμονή του. Ο άνδρας είχε καπνίσει αρκετά πούρα όση ώρα περίμενε και οι γόπες γέμιζαν το τασάκι που ισορροπούσε στο μπράτσο της πολυθρόνας. Ο Χολμς σήκωσε μία γόπα για να την εξετάσει από κοντά, μυρίζοντάς την με κλειστά μάτια και με την παρατηρητικότητα ειδήμονα στα πούρα.

«Κούβας», αποφάνθηκε. «Φλορ Ντελ Ρέι. Σε καμία περίπτωση η φθηνότερη μάρκα στα ράφια του καπνοπωλείου. Επομένως μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο επισκέπτης μας είναι αρκετά ευκατάστατος. Επίσης, δεν συνηθίζει να επιδεικνύει τον πλούτο του. Παρατήρησε πως αφαίρεσε τα δαχτυλίδια προτού καπνίσει τα πούρα και, καθώς δεν τα πέταξε στο τασάκι, πρέπει να τα έβαλε στην τσέπη του. Αυτό δεν συνιστά μόνο έκφραση ευγένειας, αφού δεν θέλει να δίνει αφορμή στους άλλους να ζηλεύουν τα πλούτη του, αλλά και ένδειξη καλής ανατροφής. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν φαίνεται να αντιβαίνει στη γοητευτική, σύντομη περι-

γραφή της κυρίας Χάντσον. Ωστόσο, προχωρώντας ένα βήμα πιο πέρα, θα υποστηρίξω ότι ο άγνωστος ασκεί το νομικό επάγγελμα. Και πιο συγκεκριμένα, του δικαστικού».

«Με άλλα λόγια...»

«Δικαστής, Γουάτσον, αν δεν απατώμαι».

«Και πώς ακριβώς το γνωρίζεις αυτό;» Παρόλο που οι συμπερασματικοί συλλογισμοί του Χολμς δεν αποτελούσαν επ' ουδενί πρωτόγνωρο φαινόμενο για μένα, δεν είχαν πάψει να με διασκεδάζουν.

«Συχνά, οι μικρότερες λεπτομέρειες αποκαλύπτουν τα περισσότερα στοιχεία, αγαπητέ μου φίλε. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, κοίτα την τρίχα που, κατά την απουσία μας, κόλλησε στο ύφασμα της πολυθρόνας».

Ήταν μια τρίχα κοντή, λευκή και σκληρή.

«Πολλοί δικαστές έχουν λευκά μαλλιά, το παραδέχομαι, Χολμς», είπα. «Είναι ένα επάγγελμα όπου οι περισσότεροι είναι μιας αξιοσέβαστης ηλικίας. Αλλά δεν έχουν όλοι οι δικαστές λευκά μαλλιά και, φυσικά, όσοι άνδρες έχουν λευκά μαλλιά δεν είναι απαραίτητα δικαστές».

«Το λάθος σου είναι ότι υποθέτεις πως η τρίχα είναι ανθρώπινη».

«Δεν είναι;»

«Το πάχος και η σύσταση υποδηλώνουν το αντίθετο. Όπως ίσως θυμάσαι, έχω γράψει μια μονογραφία για τις διαφορές ανάμεσα στις τρίχες των ανθρώπων και των ζώων, αν και για να είμαστε ακριβείς, τις τελευταίες θα πρέπει να τις αποκαλούμε τρίχωμα ή γούνα. Μία βασική διαφορά μεταξύ των δύο είναι ότι στις τρίχες των ζώων ο κοίλος πυρήνας, ο μυελός, έχει μεγαλύτερη διάμετρο απ' ό,τι στην ανθρώπινη τρίχα. Αν τοποθετούσα αυτή την τρίχα κάτω από ένα μικροσκόπιο δίπλα

σε μία δική μου, θα μπορούσα να σου το αποδείξω πέρα από κάθε αμφιβολία. Επίσης, η υφή είναι εντελώς διαφορετική. Η κερατίνη στις τρίχες των αλόγων είναι σαφώς πιο σκληρή».

«Και πώς ξέρεις ότι η συγκεκριμένη τρίχα προέρχεται από άλογο;»

«Ως βιολιστής εξοικειωμένος με την αίσθηση που έχουν οι τρίχες από άλογο στο δοξάρι, θεωρώ πως είμαι σε θέση να τις αναγνωρίσω όταν τις βλέπω. Θα παρατηρήσεις, ωστόσο, ότι η συγκεκριμένη τρίχα είναι τυλιγμένη σε στενές σπείρες».

«Κανένα άλογο δεν έχει από φυσικού του σγουρές τρίχες».

«Ακριβώς. Οι τρίχες αλόγου που τυλίγονται τεχνητά σε μπουκλες χρησιμοποιούνται μόνο σε ένα πράγμα – στις περούκες όσων ασκούν το νομικό επάγγελμα».

«Πολύ ωραία. Και αυτή η τρίχα ξεκόλλησε από την περούκα του επισκέπτη μας, μεταφέρθηκε στα καθημερινά του ρούχα και από εκεί στην ταπετσαρία της πολυθρόνας».

«Ακριβώς».

«Όμως οι δικαστές δεν είναι οι μόνοι που φορούν περούκες από τρίχες αλόγου ως μέρος της επαγγελματικής ενδυμασίας τους. Το ίδιο ισχύει και για τους δικηγόρους».

«Ωστόσο ο συγκεκριμένος είναι δικαστής. Το υποστηρίζω με βεβαιότητα, γιατί η περούκα που παραδοσιακά φορούν στο δικαστήριο δικαστές και δικηγόροι είναι κοντή και σταματάει λίγο πάνω από τον γιακά. Αντίθετα, η μακριά περούκα του δικαστή, την οποία φορά σε επίσημες περιστάσεις, κρέμεται πάνω από την τήβεννο και οι άκρες της έρχονται σε επαφή με τον γιακά του πανωφοριού που φορά από κάτω. Επομένως, από στατιστικής πλευράς υπάρχει πολύ μεγαλύτερη πιθανότητα ο επισκέπτης μας να μην ανήκει απλώς στον Δικηγορικό Σύλλογο, αλλά να είναι μέλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου».

«Εν πάση περιπτώσει, θα μάθουμε με βεβαιότητα εν ευθέτω χρόνω, έτσι δεν είναι;»

Ο Χολμς με κάρφωσε με ένα επιτιμητικό βλέμμα που έλεγε *Ολιγόπιστε* και είπε: «Μπορώ να επιβεβαιώσω άλλο ένα στοιχείο της περιγραφής της κυρίας Χάντσον, αναδεικνύοντας τη θηλυκή διορατικότητα της καλής μας σπιτονοικοκυράς. Ο επισκέπτης μας είναι πράγματι ταραγμένος».

«Κάτι διόλου ασυνήθιστο για τους πελάτες σου. Ελάχιστοι απ' όσους προσφεύγουν στις υπηρεσίες σου δεν βρίσκονται σε δεινή ψυχολογική κατάσταση».

«Παρατήρησε, εκτός των άλλων, Γουάτσον, ότι οι άκρες των πούρων είναι δαγκωμένες. Αυτό σίγουρα δεν συνιστά ένδειξη διανοητικής ηρεμίας. Επίσης, είναι και η κατάσταση του άλλου μπράτσου της πολυθρόνας όπου ακουμπούσε το ελεύθερο χέρι του».

«Φαίνεται όπως ήταν πάντα. Μόνο λίγο φθαρμένο από τα χρόνια».

«Λίγο πιο φθαρμένο απ' ό,τι το αφήσαμε», είπε ο Χολμς. «Το δαμασκηνό ύφασμα στην επάνω μπροστινή ραφή έχει πειραχτεί. Αρκετές ήδη ξεφτισμένες κλωστές έχουν τραβηχτεί περισσότερο, ενώ υπάρχουν και άλλες που ξηλώθηκαν τώρα. Αναμφίβολα, ο άγνωστος επισκέπτης μας έγδερνε το ύφασμα με τα νύχια του. Χαρακτηριστικό σημάδι νευρικότητας».

Ο φίλος μου κάθισε στην πολυθρόνα του, απέναντι από εκείνη όπου είχε καθίσει ο πελάτης, έφερε τα γόνατα στο στήθος του και ένωσε τα ακροδάχτυλα των χεριών του. Τα γαλαζοπράσινα μάτια του έλαμπαν με μια εύθυμη προσδοκία που άγγιζε τα όρια της χαράς. Εκείνον τον καιρό, καλοκαίρι του 1895, ο Χολμς βρισκόταν στο απόγειο του δυναμισμού του, έχοντας λύσει προσφάτως μια σειρά από τις πιο γνωστές και συναρπα-

στικές υποθέσεις του, ανάμεσα στις οποίες «Η Περιπέτεια του Γουιστέρια Λοτζ», «Η Περιπέτεια του Μοναχικού Ποδηλάτη» και η «Περιπέτεια του Μαύρου Πίτερ» όπως τις τιτλοφόρησα στα διηγήματά μου. Εκτός αυτών υπήρχαν και άλλες που αποφάσισα να μη δημοσιεύσω είτε γιατί ήταν ήσσονος σημασίας είτε γιατί σχετιζόνταν με κρατικές υποθέσεις ή διαπρεπή άτομα και απαιτούσαν μια κάποια εχεμύθεια. Υπάρχουν αρκετές άλλες υποθέσεις από αυτή την περίοδο που θα μπορούσα να καταγράψω, ιδιαίτερα την ασυνήθιστη υπόθεση του οφθαλμιάτρου και του καθρέφτη από ψευδόχρυσο, το μυστήριο της εξαφάνισης του Ρήγα Καρό απ' όλες τις τράπουλες μιας παρτίδας που εκτύπωσε το τυπογραφείο του κατασκευαστή, και η ανησυχητική υπόθεση της λιπαρής πουτίγκας, του μαχαιριού ξεφλούδίσματος και της μελανιασμένης γλώσσας της λαντζέρισσας. Υπάρχουν επίσης τα γεγονότα τα οποία την προηγούμενη άνοιξη μας έφεραν σε μία από τις σπουδαιότερες πανεπιστημιούπολεις μας και στον κόσμο ενός μαθηματικού, κάποιου Καθηγητή Μάλκομ Κουάντοκ, η εκπληκτική εφεύρεση του οποίου ήταν έτοιμη να βάλει τέλος στην καριέρα και τη ζωή του Χολμς. Ίσως κάποια μέρα δημοσιεύσω αυτά τα επεισόδια. Ως τότε, όμως, θα παραμείνουν προχειρογραμμένα στα σημειωματάριά μου.

Πάντως, ο Χολμς ήταν σε εξαιρετική κατάσταση και ανυπομονούσε να διαπιστώσει τι ήταν αυτό που είχε οδηγήσει ένα υψηλόβαθμο μέλος της νομικής κοινότητας στο κατώφλι μας. Και εγώ από την πλευρά μου δεν ήμουν λιγότερο περίεργος.

Η αγωνία μας δεν κράτησε πολύ, αφού δέκα λεπτά αργότερα το χτύπημα του κουδουνιού ανήγγειλε την είσοδο μιας διαπρεπούς προσωπικότητας στα διαμερίσματά μας. Ήταν ψηλός, αν και λίγο κυρτός, με μια χαίτη γκριζόλευκων μαλλιών και μια επιβλητικά μεγάλη και βολβώδη μύτη. Τα φρύδια

του ήταν πυκνά και κάπως απειλητικά. Αν ήταν όντως δικαστής – και δεν είχα κανένα λόγο να αμφισβητήσω την υπόθεση του Χολμς – μπορούσα κάλλιστα να τα φανταστώ να σμίγουν πάνω από τα δεισδυτικά μάτια του, καθώς θα διατύπωνε την αυστηρή του ετυμηγορία από το δικαστικό έδρανο ή θα έβαζε τέλος σε κάποια χρονοβόρα δικολαβίστικη ανοησία.

Παρ' όλα αυτά, σε κάποια σημεία τα μάγουλά του είχαν κοκκινίσει από την ταραχή και οι κινήσεις και οι χειρονομίες του ήταν βεβιασμένες και σπασμωδικές, γεμάτες άγχος.

«Κύριε Χολμς», είπε. «Δόξα τω Θεώ. Πήγα να πάρω λίγο καθαρό αέρα. Δεν άντεχα να καθίσω ακίνητος λεπτό παραπάνω, κλεισμένος σε αυτό το δωμάτιο. Ωστόσο, τώρα που επιστρέψατε, ελπίζω πραγματικά να μπορείτε να με βοηθήσετε».

«Παρακαλώ, καθίστε. Γουάτσον, θα είχες την καλοσύνη να σερβίρεις λίγο μπράντι στον καλεσμένο μας; Ωραία. Πιείτε, κύριέ μου, αν θέλετε. Έτσι είναι πολύ καλύτερα. Ακόμα και τυφλός θα έβλεπε ότι χρειάζεστε κάτι χαλαρωτικό».

«Κοντεύω να τρελαθώ από την ανησυχία».

«Τότε πιστεύω πως θα μπορέσω να καθησυχάσω τους φόβους σας. Έχω ήδη συμπεράνει πως είστε δικαστής, όμως τώρα βλέπω ότι είστε Ελευθεροτέκτονας και ότι χηρέψατε πρόσφατα».

Ο επισκέπτης μας έδειξε ταραγμένος, αλλά αμέσως ανέκτησε την αυτοκυριαρχία του. «Έχω ακούσει πολλές φορές για την απaráμιλλη αντιληπτική σας ικανότητα, κύριε Χολμς. Έχετε εξαιρετική φήμη στα Γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου και στο Ολντ Μπέιλι, η οποία προηγείται της όποιας αναγνώρισης αποκτήσατε λόγω της δημοσίευσης των κατορθωμάτων σας στο περιοδικό *Στραντ*, γεγονός που οφείλεται στον παριστάμενο συνάδελφό σας. Οι επιθεωρητές της Σκότλαντ Γιארντ μιλούν για εσάς με

δέος, αν και μερικές φορές διακρίνει κανείς και ένα ίχνος κακεντρεχούς φθόνου. Επίσης, για το άτομό σας μιλούν με θαυμασμό και αρκετοί δικηγόροι, πολλοί από τους οποίους έχουν εισπράξει γενναϊόδωρες αμοιβές διώκοντας ή υπερασπιζόμενοι κακοποιούς που χωρίς τη συμβολή σας δεν θα είχαν δικαστεί ποτέ».

Τελείωσε το μπράντι του και μου έτεινε το ποτήρι για να του το ξαναγεμίσω.

«Είναι άλλο να ακούς ότι μπορείτε να καταλάβετε τα πάντα για κάποιον με μια ματιά», συνέχισε, «και εντελώς διαφορετικό να το βιώνεις προσωπικά. Να υποθέσω ότι μαντέψατε το επάγγελμά μου από τη συμπεριφορά μου – τη δικαστική μου αύρα».

«Η διαδικασία που ακολουθώ είναι πιο επιστημονική». Ο Χολμς εξήγησε εν συντομία για την αλογότριχα που αποτέλεσε τον πυρήνα των συλλογισμών του.

«Ωστόσο, το ότι είμαι Ελευθεροτέκτονας δεν ήταν δύσκολο να το συμπεράνετε. Υπάρχουν ελάχιστοι στο επάγγελμά μου που δεν “έχουν βαθμό”. Οι πιθανότητες ήταν με το μέρος σας».

«Τα μανικετόκουμπά σας είναι που σας πρόδωσαν. Ο τεκτονικός γνώμων και διαβήτης είναι πολύ χαρακτηριστικό σύμβολο».

«Α, ναι. Όσο για την εικασία σας ότι είμαι χήρος...»

«Δεν εικάζω», είπε απότομα ο Χολμς. «Τα στοιχεία είναι ξεκάθαρα. Φοράτε μια χρυσή βέρα στον παράμεσο του δεξιού χεριού και έχετε ένα σημάδι στο ίδιο δάχτυλο του αριστερού, που υποδηλώνει ότι μέχρι πρόσφατα η βέρα βρισκόταν εκεί. Την αλλάξατε από το ένα δάχτυλο στο άλλο, δείχνοντας ότι έχετε αποδεχθεί πλέον την απώλεια της συζύγου σας, αλλά και ότι δεν θα σβήσει ποτέ από τη μνήμη ή την καρδιά σας».

Ο επισκέπτης μας χαμήλωσε το κεφάλι και σκούπισε με τον αντίχειρα τη γωνία του ματιού του.

«Επίσης», συνέχισε ο Χολμς, «ένα κομμάτι, ψηλά, στο αριστερό μανίκι του παλτού σας, είναι λίγο πιο σκούρο, από το μαύρο περιβραχιόνιο που φορούσατε μέχρι πρόσφατα. Θα τολμούσα να πω ότι είναι γύρω στους έξι μήνες που απεβίωσε η σύζυγός σας».

Τώρα ο επισκέπτης μας είχε αναστατωθεί ολοφάνερα. Οι ώμοι του κρέμασαν και έκανα νόημα στον Χολμς να σταματήσει, προς το παρόν τουλάχιστον, να μιλάει γι' αυτό. Ακούμπησα τον δικαστή στο χέρι και πρόφερα μερικά παρηγορητικά λόγια. Είχα βιώσει και εγώ μια παρόμοια απώλεια στο όχι και τόσο μακρινό παρελθόν. Η σύζυγός μου αναχώρησε από αυτόν τον κόσμο πριν από τρία χρόνια, την περίοδο που πίστευα ότι ο Χολμς ήταν και αυτός νεκρός, μετά τη μοιραία σύγκρουσή του με τον Καθηγητή Μοριάρτι στην Ελβετία. Το πλήγμα από τον χαμό της Μαίρης, που ακολούθησε τον υποτιθέμενο θάνατο του πιο εγκάρδιου φίλου μου, με καταρράκωσε και ακόμα δεν το έχω ξεπεράσει πλήρως. Ένα κομμάτι του εαυτού μου συνέχισε να τρέφει ελπίδες ότι η μακαρίτισσα η γυναίκα μου θα επέστρεφε από τους νεκρούς ως εκ θαύματος, όπως ο Χολμς, παρότι γνώριζα ότι κάτι τέτοιο ήταν αδύνατον. Στην περίπτωση του Χολμς δεν είχε βρεθεί το πτώμα και επομένως υπήρχε ένα εν δυνάμει ίχνος αμφιβολίας, ενώ με τη Μαίρη ήμουν εκεί της κρατούσα το χέρι καθώς έφευγε σιγά σιγά από κοντά μου.

Τελικά, ο επισκέπτης μας ανέκτησε την αυτοκυριαρχία του και παίρνοντας μια βαθιά ανάσα, είπε: «Έχετε δίκιο, κύριε Χολμς. Η πολυαγαπημένη μου Μάργκαρετ δεν βρίσκεται πλέον κοντά μας. Όμως, τώρα, έχω χειρότερα προβλήματα να αντιμετωπίσω, γιατί η κόρη μου, το μοναχοπαίδι μου, εξαφανίστηκε!»